

Lausunto

21.3.2025

MV/00289/2025

1 (5)

Turun kaupunki / Rakennusvalvonta

Asia **TURKU, Piispankatu 8 (Axelia), muutostyöt**

osoite Piispankatu 8, 20500 Turku

Turun rakennusvalvonta on pyytänyt lausuntoa Piispankatu 8:n (Axelian) muutostöistä. Lausuntopyynnön liitteenä ovat rakennuslupa-asiakirjat: rakennussuunnittelun perusteet ja hankekuvaus, asema-, piha-, pohja-, vesikatto-, leikkaus- ja julkisivupiirustukset (BST-arkkitehdit Oy, 13.12.2024) sekä lausunto uudesta sisäpuolisesta perustamisesta (Suunnittelutoimisto 7 Oy, 14.1.2025)

Piispankatu 8 (Axelia)

Axelia on arkkitehtien Woldemar Baeckman ja Jaakko Aartelon suunnittelema korkeakoulurakennus, joka valmistui 1975. Rakennus lukeutuu Turun Piispankadun moderneihin betonibrutalistisiin rakennuksiin.

Axelian kolmikerroksinen, syvärunkoinen ja betonirakenteinen rakennus täyttää lähes kokonaan jyrkkänä kohti Ylipistonmäkeä nousevan tontin. Ensimmäisen kerroksen siniset julkisivulevy- ja lasijulkisivut on vedetty sisään muusta julkisivulinjasta betonipilaririvistön taakse. Ylempien kerrosten julkisivujen betonielementit on valettu lautamuottiin. Kaikissa 2. ja 3. kerroksen julkisivuissa on ympärikiertävät nauhaikkunat. Piispankadun puolella ei ole varsinaista pääsisäänkäyntiä; se löytyy Agricolankadun puolelta, jossa kadun ja rakennuksen väliin on rinteeseen leikattu kuilumainen jalankulkualue. Rakennuksen toisella puolella on vastaavasti huoltokuja. Piispankadun puolella on nykyisellään vain kapeita, toissijaisia umpiovia.

Tilallisesti Axelia on rakennettu täyteen opetus-, tutkimus-, laboratorio- ja assistenttihuoneita, jotka asettuvat rakennusta kiertävän käytävän varteen. Keskellä olevista tiloista ei ole näkymiä ulos.

Rakennuksen neljäs, sisäänvedetty kerros on osa Axelia II:a. Tämä on tontin takaosaan vuonna 1995 rakennettu laajennus (Arkkitehtitoimisto NRT Oy), jonka julkisivut ovat lasia, betonia ja teräspeltikasettia. Laajennuksessa on korkea sisäaula, jossa portaikko asettuu suorakulmaisesta koordinaatistosta poikkeavasti. Laajennus käsittää auditorion, korkean valoaulan sekä sen ympärillä 2.-4. kerroksessa laboratorio-, opetus- ja toimistotiloja. Viidennessä kerroksessa on iv-konehuone ja laboratoriotiloja. Sisäänkäynti on jyrkän maaston vuoksi 2. kerroksen tasolla. Maasto nousee Axelia II:n kaakkoispäädyssä neljännen kerroksen korkeudelle asti.

Tontilla on Axelia I:n ja II:n yläpuolisessa rinteessä pieni historiallinen puurakennus, joka on suojeltu sr4-merkinnällä. Tälle rakennukselle ei ole esitetty muutoksia.

Korjaus- ja muutoshistoria

- 2004-5 kellarikerroksen viemärien uusiminen, pumppaamo
- 2010 ulkokierreportaan ja poistumisovien uusiminen, portaan jatkaminen 4. kerrokseen
- 2022 pohjaviemärin uusiminen, vesijohto- ja vesikalustemuutoksia

Tutkimukset ja selvitykset

- AHA- asbesti- ja haitta-aineselvitys:
rakennus sisältää asbestia ja lyijyä, PVC-muovia ja PCB-yhdisteitä
- kosteus- ja sisäilmatekninen kuntotutkimus:
ulkoseinien betoni-sandwich-elementeissä on mikrobivaurioita, korroosiota ja rapaumaa, mutta vetolujuus mahdollistaa kunnostukset ja paikkakorjaukset
sisäilmassa on vanhojen akustiikkalevyjen kuituja
perusmuurissa on rakennekosteutta
pihakansissa on vesitiiveysongelmia
2.-3. kerroksen ikkunat ovat huonokuntoisia
vesikatteessa on epätiiveyksiä ja vaurioita
- palotekninen selvitys
- esteettömyys selvitys

Merkitys rakennusperintönä

Piispankatu liittyy Turun historialliseen ydinalueeseen ja tuomiokirkkoon ja on valtakunnallisesti merkittävä rakennettu kulttuuriympäristö (RKY2009).

Piispankadun kaupunkikuva kattaa 1800- ja 1900-lukujen asuin-, yliopisto- ja teollisuusrakentamista sekä Erik Bryggmanin funktionalistisen, DOCOMOMO-luetteloidun Åbo Akademin kirjatornin (1936) laajennuksineen, jotka ovat Baeckmanin suunnittelema.

Piispankatuun ja RKY-alueeseen rajautuu 1960-luvun asuinkerrostaloja sekä 1960-luvun betonibrutalismin edustavat Domus Aboensis (Pekka Pitkänen, 1965) Sibelius-museo (Woldemar Baeckman, 1968) ja Axelia.

Korjaus- ja muutostyöt

Rakennuksessa tehdään julkisivun muutostöitä sekä sisätilojen purkutöitä ja tilamuutoksia. Axelia II:n ja rakenteellisten muutosten ulkopuolelle jäävän Axelia I:n tilojen käyttötarkoitus muutetaan korkeakoulurakennuksesta toimi- ja toimistotilakäyttöön.

Axelia I:n pääsisäänkäynti rakennetaan Piispankadun puolelle vanhaa sisäänkäyntiä muokaten, uuden aulatilaa yhteyteen. Kadun etualueen puut uusitaan ja istutusalueiden rajausta muutetaan. Pihakansia ja niiden vedeneristystä uusitaan Axelia I:n väestönsuojan yläpuolelta. Julkisivuihin esitetään asennettaviksi mainoslaitteita.

Piispankadun puoleisessa osassa puretaan 1.-3. kerroksen välisiä välipohjia ja aulaportaat, joiden tilalle rakennetaan kolme kerrosta korkea aulatila. Samalla

alueella muutetaan palo-osastointeja. Porrasyhteys kellarin ja uuden aulan välillä puretaan. Talotekniikka ja kevyet rakenneosat uusitaan kauttaaltaan.

Kerroksissa 1-3 yhdistetään tiloja entisten opetustilojen välisiä väliseiniä purkamalla ja uusia rakentamalla. Ulkoseinät sekä sisätilojen kantavat pilarirakenteet säilytetään. Kokonaisuuden uusimpiin osiin, ts. Axelia I:n neljänteen kerrokseen ja Axelia II:n tiloihin ei tule muutoksia.

Muutosalueella uusitaan talotekniikkaa. Agricolankadun puoleisen sivun vesikatolle sijoitetaan uusia IV-kojeita.

Museoviraston kanta

Axelian omistaa Suomen Yliopistokiinteistöt Oy. Rakennus sijoittuu Turun Piispankadun äärelle, joka on valtakunnallisesti merkittävä rakennettu kulttuuriympäristö (RKY2009).

Axelia I edustaa luonteeltaan tilallisesti ja materiaaleiltaan ääritehokasta rationalismia. Rakennushankkeena kyseessä on laaja muutostyö: kerroksissa 1-3 puretaan kantavia rakenteita ja ulkoseiniä lukuun ottamatta kaikki väliseinät ja rakennetaan tilalle uusia väliseiniä tai yhdistetään opetustiloja laajoiksi avoimiksi toimistotiloiksi. Neljännessä kerroksessa laboratorio-, assistentti-, tutkimus- ja toimistotilat säilyvät tilallisesti ennallaan. Käytännössä kerroksissa 1-3 väliseinät rakennetaan uusiin paikkoihinsa; vain ulkoseinät ja kantavat pilarirakenteet säilytetään.

Museovirasto puoltaa uuden pääsisäänkäynnin rakentamista Piispankadun puolelle, koska nykyinen pääsisäänkäynti on sijoitettu epäkäytännöllisesti. Uuden sisäänkäynnin myötä rakennus tulee paremmin esiin osana Piispankatua. Mahdollisia katosrakenteita ei tule kuitenkaan ulottaa nykyisen julkisivulinjan yli kadun suuntaan.

Museovirasto puoltaa sisätilojen muokkausta niin, että rakennukseen syntyy pääsisäänkäynnin yhteyteen vastaanottava valoaula portaikkoineen. Nykyisen toisteisen, anonyymien huonejaon muokkaaminen kantavat rakenteet säilyttäen on mahdollista.

Piispankatu on eräs Turun historiallisimpia katuja ja vakiintuneita näkymiä kohti Turun Tuomiokirkkoa. Tämän vuoksi Museovirasto ei puolla valomainoslaitteita Piispankadun tai Agricolankadun puolelle; taustavalaistuja, erillisistä kirjaimista muodostuvia tekstiotsikoita voidaan harkita Agricolankadun puolella julkisivupiirustuksessa osoitettuun paikkaan.

Mikäli julkisivujen betonielementtejä paikataan, korjataan tai uusitaan, on betonin väriä, tekstuuria ja työmenetelmää tutkittava katselmusten avulla. Korjaustyössä on säilytettävä tai toisinnettava nykyinen betonivalun jälki.

Rakennuksen sekä säilyvien rakennusosien, rakenteiden sekä pintojen säilyttämistä koskevat asiat esitetään suunnitelma-asiakirjoissa. Työntekijöiden kohteeseen ja työmaahan perehdyttämiseen on sisällytettävä rakennuksen säilyviä rakennusosia ja pintoja koskeva säilyttämisen ohjeistus. Merkittävistä julkisivujen suunnitelmamuutoksista tulee neuvotella Museoviraston kanssa.

Pääsuunnittelijan tulee laatia hankkeesta korjausraportti, josta selviävät tehdyt toimenpiteet ja joka toimitetaan myös Museovirastolle. Lähtötilanne ja työvaiheet on dokumentoitava. Ennen purkutöitä muutostöiden alaiset kohdat tulee dokumentoida valokuvaamalla ja dokumenttiin on liitettävä piirustukset. Dokumentointivastuusta tulee sopia tilaajan ja urakoitsijoiden välillä. Raportti voidaan laatia esimerkiksi Museoviraston ohjeen mukaisesti: <https://www.korjaustaito.fi/fi/restauroinnin-polku/suuren-hankkeen-polku/toteutus/restaurointiraportti>

Museovirasto suosittelee Axeliasta tehtäväksi rakennushistoriaselvityksen. Valmistunut selvitys tulee aikanaan toimittaa pdf-versiona Museovirastolle. <https://www.museovirasto.fi/uploads/Arkisto-ja-kokoelmapalvelut/Julkaisut/talon-tarinat-opas.pdf>

Museovirasto puoltaa Axelian korjausta ja muutostöitä suunnitelman mukaisesti edellä mainituin huomioin. Museovirastolle tulee antaa mahdollisuus seurata ja kommentoida hanketta. Museovirasto pyytää saada rakentamisluvan nähtäväksi.

Päättäjän titteli

Johanna Björkman

Yliarkkitehti

Mikko Mannberg

Jakelu Turun kaupunki/Rakennusvalvonta

Tiedoksi BST-Arkkitehdit Oy/Jon Thureson
Suomen Yliopistokiinteistöt Oy
Suomen Yliopistokiinteistöt Oy/Meri Rämö, Suomen Yliopistokiinteistöt Oy/Meri Rämö
Varsinais-Suomen alueellinen vastuumuseo
Varsinais-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus

Asiakirjan sähköinen allekirjoitus
Elektronisk underskrift av document
Electronic signature of a document

Asia / Sak / Case

MV/00289/2025

TURKU, Piispankatu 8, muutostyöt

Asiakirja / Dokument / Document

MV/00289/2025-2

TURKU, Piispankatu 8 (Axelia), muutostyöt